

Voorstel

Datum vergadering: 21 april 2020
Datum B&W: 4 februari 2020

Portefeuillehouder: Dorien Zandvliet
Auteur: Inge Nieuwenhuis

Onderwerp:

Uitvoering Wet inburgering 2021

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen met het voorstel om de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering lokaal te beleggen.
2. In te stemmen met het voorstel om op de onderdelen die raken aan de Participatiewet en de inkoop van de inburgeringsroutes regionaal samen te werken.
3. In te stemmen met de bijgevoegde brief om het DSB te informeren over de zienswijze van de raad

Inleiding

Naar verwachting zal per 01-01-2021 de nieuwe Wet inburgering in werking treden. Deze nieuwe wet heeft als doel om asielmigranten en gezinsmigranten^[1] zo snel mogelijk in staat te stellen te participeren, het liefst door betaald werk. Dit wordt benaderd vanuit het brede kader van het gehele sociaal domein. Hiervoor wordt onder andere de aansluiting gezocht bij de Participatiewet. De inburgeraar krijgt de verplichting om te voldoen aan zijn inburgeringsplicht en de gemeente heeft de taak om te voorzien in het aanbod hiertoe.

Het nieuwe stelsel voorziet in een doorlopende leer-/ontwikkellijn die start bij plaatsing in het asielzoekerscentrum (AZC). Vanuit het AZC wordt gestart met het aanbieden van taalprogramma's en heeft de gemeente de verantwoordelijkheid voor het afnemen van een brede intake. Op basis hiervan zal een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) worden opgesteld. Ook zal als voeding voor het PIP een onafhankelijke leerbaarheidstoets worden afgenomen. Het PIP zal naar de inburgeraar worden verzonden in de vorm van een beschikking. Dit geeft de mogelijkheid om dwingend op te kunnen treden wanneer een inburgeraar niet aan zijn verplichtingen voldoet.

In het PIP wordt opgenomen welke inburgeringsroute doorlopen wordt. Verplichte onderdelen voor alle inburgeraars zijn het Participatieverklaringstraject (PVT) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP). De inburgeraar heeft de verplichting om deze onderdelen binnen 18 maanden af te ronden. Daarnaast zullen alle inburgeraars op het moment van vestigen in de woonplaats financieel ontzorgd worden voor 6 maanden. Voor het afronden van de inburgering staat een maximale termijn van 3 jaar. Voor de inburgering zullen drie routes worden ingericht; onderwijsroute, B-1 route en de zelfredzaamheidsroute (Z-route).

Naar aanleiding van de aangekondigde nieuwe wet heeft het DSB het verzoek bij het college ingediend om deze nieuwe wet te delegeren aan de GRD. Met dit verzoek komt de lokale beleidsvrijheid en sturingsinvloed op de uitvoering van de Wet inburgering te vervallen. Het DSB draagt voor het delegatieverzoek verschillende redenen aan, met als voornaamste de koppeling met de Participatiewet, de Impuls Statushouders en de praktische uitvoerbaarheid.

In bijlage 2 is een matrix opgenomen waarin alle gemeentelijke taken, voortkomend uit de nieuwe wet, zijn opgenomen en op welke wijze voorgesteld wordt om hier invulling aan te geven. Hierbij hebben wij

de integratie van de inburgeraar centraal gesteld en zijn we nagegaan of dit past in de lokale structuur van het brede sociaal domein. Voor een uitgebreide inhoudelijke samenvatting van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden voor gemeenten zie bijlage 3 Samenvatting Memorie van toelichting wetsvoorstel consultatieversie.

[1] *Asielmigranten/asielstatushouders*: houders van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd als bedoeld in artikel 28, van de Vreemdelingenwet 2000. Ook hun familie- of gezinsleden worden als asielstatushouder aangeduid, ook als zij zelf geen verblijfsvergunning asiel hebben maar houder zijn van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd met de beperking verblijf als familie- of gezinslid (bij de asielstatushouder).

gezinsmigranten en overige migranten: houders van een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd zoals bedoeld in artikel 14, van de Vreemdelingenwet 2000. Dit betreft onder andere personen die hier voor gezinshereniging of gezinsvorming zijn, bijvoorbeeld omdat zij een Nederlandse echtgeno(o)t(e) of partner hebben. Ook geestelijk bedienaren en vreemdelingen met een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk humanitair verblijfsdoel, zoals voortgezet verblijf nadat zij eerder een verblijfsvergunning voor een tijdelijk doel hadden.

Beoogd effect

Inburgeringsplichtigen zijn na maximaal 3 jaar zo goed als mogelijk geïntegreerd in de Alblasserdamse samenleving en doen naar vermogen mee in het onderwijs, in betaald werk en/of in vrijwilligerswerk. Dit past in spoor 1 van de samenlevingsagenda (actiever en zorgzamer) dat als doel heeft dat iedereen gezond en actief mee kan doen in de samenleving, op een manier die bij hem of haar past.

Argumenten

1.1 Het voorstel past in de samenlevingsagenda

Spoor 1 van de samenlevingsagenda (actiever en zorgzamer) heeft als doel dat iedereen gezond en actief mee kan doen in de samenleving, op een manier die bij hem of haar past. Het lokaal beleggen van de uitvoering van de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering sluit daar naadloos bij aan.

1.2 De inburgeraar en zijn naaste omgeving staat centraal

Vanuit zijn nabije omgeving kan de inburgeraar zo optimaal mogelijk integreren en participeren. Lokaal is er het meest zicht op de mogelijkheden tot bijvoorbeeld het verrichten van vrijwilligerswerk of deelname aan verenigingsleven. De matching tussen de behoeften en de kwaliteiten van de inburgeringsplichtige en het aanbod kan daarmee het best lokaal belegd worden. Integreren in een samenleving is een lokale aangelegenheid die geen regionale uniformiteit kent.

1.3 Het lokaal organiseren biedt de kans om inburgering in de lokale structuur van het brede sociaal domein te plaatsen.

Naar aanleiding van de conceptwettekst is een kort verkennend gesprek gevoerd met Vivenz Alblasserdam over de mogelijkheden voor de uitvoering van de nieuwe taken. Vivenz ziet dit als een interessante, nieuwe opdracht, met een doelgroep die deels al bekend is. De uitwerking inclusief financiën zijn nog onvoldoende bekend om een goed beeld te vormen, maar Vivenz wil graag meedenken en meedoen om lokaal invulling te geven aan de regietaken van de nieuwe wet.

1.4 Het lokaal organiseren van de nieuwe wet geeft ons sturingsmogelijkheden op de kwaliteit en de uitvoering van de inburgering in Alblisserdam

Door de zeggenschap op de uitvoering lokaal te organiseren behouden wij invloed en sturing op de kwaliteit van de inburgering. Hierdoor kunnen we zelf bepalen wie welk onderdeel van de nieuwe wet gaat uitvoeren en welke prestatieafspraken hieraan gekoppeld worden. Bij delegeren geven we die regiefunctie weg. Wie er dan lokaal verantwoordelijk is voor bijvoorbeeld de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding is daarmee een regionale aangelegenheid.

1.5 Het lokaal organiseren is in lijn met onze visie en ideeën over de bezuinigingsopgave van 3,6 miljoen voor de SDD

In onze brief aan DSB hierover, van 17 januari 2020, staat: "Wij willen blijven redeneren vanuit de inhoud. We vragen ons daarbij af wat (kwetsbare) gezinnen echt nodig hebben, hoe we zoveel mogelijk preventief kunnen werken, hoe we ervoor kunnen zorgen dat gezinnen en individuen minder kwetsbaar worden en hoe we er aan kunnen bijdragen dat gezinnen en individuen meedoen aan onze samenleving. Vanuit het antwoord op die vragen kijken we hoe we daar zo effectief en efficiënt mogelijk invulling aan kunnen geven. Soms is dat een heel lokaal en dichtbij antwoord en soms een regionaal antwoord. Altijd willen we dat lokaal en regionaal heel goed met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken."

2.1 De nieuwe wet sluit op onderdelen aan op de Participatiewet, die aan de GRD is gedelegeerd

In de nieuwe wet wordt een sterke koppeling gemaakt met de Participatiewet. Dit komt deels ook terug in de doelstelling van de wet waarbij participeren, het liefst door betaald werk, centraal gesteld wordt. Dit zal in het PIP terugkomen als een apart onderdeel van de beschikking. Verder wordt de grondslag voor het financieel ontzorgen verankerd in de Participatiewet.

Als we de nieuwe wet lokaal beleggen zullen wij met elkaar moeten samenwerken om tot een succesvolle uitvoering te komen. Het is niet zo dat de wetgever hiervoor stelt dat dit in 'één hand' zou moeten worden gebracht. In de memorie van toelichting staat het volgende opgenomen; "Dit betekent overigens niet dat op alle punten van het inburgeringsproces samengewerkt zou moeten worden. Het is voorstelbaar dat verschillende gemeenten samenwerken op het gebied van het realiseren van inburgeringsaanbod, maar dat de begeleiding van inburgeringsplichtigen lokaal plaatsvindt. Gemeentelijke samenwerking is een middel voor gemeenten om tijdig maatwerk te kunnen leveren aan de inburgeringsplichtige. Het is geen doel op zich."

2.2 Door regionaal de inkoop van de inburgeringsroutes te organiseren delen we mee in de schaalvoordelen van de GRD

Als gemeente krijgen we van het Rijk de verplichting opgelegd om de drie inburgeringsroutes aan de inburgeringsplichtige aan te kunnen bieden. Samenwerking op het gebied van inkoop lijkt met de huidige taakstelling huisvesting statushouders 1^e helft 2020 noodzakelijk. De volgende (voorlopige) aantallen zijn voor de Drechtstedengemeenten bekend gemaakt; Sliedrecht 8, Hardinxveld-Giessendam 6, Alblisserdam 7, Dordrecht 37, Ambacht 10, Papendrecht 10, Zwijndrecht 14. Dit is inclusief kinderen, waarvoor geldt dat zij instromen in het onderwijs en dus geen gebruik zullen maken van de inburgeringsroutes. Naast deze min of meer te voorspellen aantallen komen ook gezinsmigranten in Alblisserdam wonen. Hiervoor zijn geen aantallen bekend, zij zijn niet 'afhankelijk' van de SDD maar moeten wel deelnemen aan een van de inburgeringsroutes. Ter vergelijking: in 2019 zijn er 9 gezinsmigranten in Alblisserdam gaan wonen.

3.1 De zienswijze sturen we na het collegebesluit aan DSB

Het DSB heeft gevraagd om uiterlijk 1 maart 2020 het standpunt van de raad kenbaar te maken. Om aan deze termijn te kunnen voldoen, wordt voorgesteld na collegebehandeling de nog door de raad vast te stellen zienswijze aan het DSB te sturen.

Kanttekeningen

1.1 Het lokaal beleggen van de regie op de inburgering kan bij slechte samenwerkingsafspraken met de SDD leiden tot twee regisseurs

Door het doel van de inburgeringsroute door beide regisseurs in gezamenlijkheid met de inburgeraar in het PIP vast te leggen, kan tegenstrijdigheid worden voorkomen. Werk is geen doel maar een middel om tot succesvolle participatie en integratie te komen.

1.2 Regionaal opgedane kennis, expertise en inzichten zullen bij lokale belegging verloren gaan en frictiekosten met zich meebrengen

Het DSB geeft aan dat waardevolle structuren, inzichten en relaties verloren zullen gaan als niet wordt voortgebouwd op de uitvoeringspraktijk van de afgelopen jaren. Ook geeft het DSB aan dat stoppen de benodigde frictiekosten met zich meebrengt. Hoe hoog de frictiekosten zouden zijn, wordt niet aangegeven. Het omgekeerde in deze stelling is ook waar: wanneer geen gebruik wordt gemaakt van de lokale expertise zal dit directe impact hebben op de integratie in de lokale samenleving. Juist daarom is samenwerking noodzakelijk zodat we van elkaar kunnen leren en gebruikmaken.

2.1 De nieuwe wet raakt in uitvoering op onderdelen aan de Participatiewet die bij de SDD is belegd

De nieuwe wet heeft onder andere als doel om participeren in de vorm van betaald werk te stimuleren en om financiële stabiliteit te organiseren door middel van ontzorgen. Deze onderdelen van de wet inburgering raken direct aan de Participatiewet, gedelegeerd aan de SDD. Door goede afstemming met de SDD is het mogelijk om deze onderdelen in samenspraak uit te voeren.

2.2 Het is niet bekend of het DSB bij lokale belegging bereid is om samen te werken

In het voorstel van het DSB wordt geen alternatief op het delegeren van de taken aangeboden. Daarmee heeft het DSB zich nog niet expliciet uitgesproken voor regionale samenwerking te zijn bij lokale belegging van de taken.

2.3 Bij lokale belegging en regionale samenwerking ontstaat geen volledige lokale regie op de inburgering

De nieuwe Wet inburgering vraagt van verschillende partijen, ieder vanuit zijn/haar rol, taken en expertise, samen te werken om zo voor de inburgeringsplichtige tot het optimale resultaat te komen. Omdat een deel raakt aan de Participatiewet zal dit ook in gezamenlijkheid met de SDD moeten worden opgepakt.

Financiële informatie

Gesprekken over de benodigde financiële middelen voor de uitvoering van de nieuwe wet worden momenteel tussen het Rijk en de VNG gevoerd. Het Rijk heeft eerder aangegeven hiervoor 200 miljoen euro beschikbaar te hebben. Uit een door het VNG geïnitieerd onderzoek is naar voren gekomen dat hiervoor minimaal 240 miljoen euro nodig is. Het standpunt van de VNG is dat zij de nieuwe taken niet zullen accepteren wanneer dit niet gelijk opgaat met de hiervoor benodigde middelen. De Raad Openbaar Bestuur plaatst drie kanttekeningen bij het wetsvoorstel. Er wordt getwijfeld of gemeenten wel genoeg regie krijgen, gelet op alle regels en kaders die de Wet inburgering stelt. Tevens wordt twijfel uitgesproken over de complexiteit van het voorstel. Zowel DUO, het COA (Centraal orgaan opvang asielzoekers) als gemeenten moeten samenwerken binnen de kaders van het Rijk. De grootste twijfels heeft het ROB bij de kosten van de decentralisatie. Het voorstel behelst weliswaar een budget van € 200 miljoen euro maar geen raming van de daadwerkelijk te verwachten kosten.

Uitvoering

Lokaal beleggen van de uitvoering van de Wet inburgering betekent afspraken maken met lokale partijen en, gezien de verwachte aantallen, zoveel mogelijk inpassen in bestaande structuren.

Meedoen in de samenleving via onderwijs, betaald werk of vrijwilligerswerk is immers niet voorbehouden aan inburgeraars maar een recht voor alle inwoners van Alblasterdam.

Omdat de financiële consequenties van de Wet inburgering nog erg onduidelijk zijn, is het hoogst haalbare op dit moment om verkennende gesprekken te voeren met partijen. Naast Vivenz zijn dat bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk, SWA, CJG, bibliotheek. Wie kan wat betekenen in het gehele inburgeringstraject, onder welke voorwaarden?

Communicatie

Voor dit moment is de antwoordbrief aan DSB de enige communicatie. Op het moment dat er meer bekend is over de gevolgen van de zienswijze, de Rijksfinanciën en de definitieve ingangsdatum van de Wet, zal op diverse fronten en manieren gecommuniceerd moeten worden.

Bijlagen

1. Raadsinformatiebrief DSB Uitvoering wet inburgering 2021
2. Matrix gemeentelijke taken Wet inburgering 2021
3. Memorie van toelichting wetsvoorstel consultatieversie
4. De-nieuwe-Wet-inburgering-infographic
5. Brief aan DSB
6. Raadsvoorstel Uitvoering Wet Inburgering 2021 (ondertek voorstel)

CONCEPT RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Alblaserdam;

gelet op:
artikel 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen

gelet op:
Wet gemeenschappelijke regelingen Artikel 1

B E S L U I T:

1. In te stemmen met het voorstel om de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering lokaal te beleggen.
2. In te stemmen met het voorstel om op de onderdelen die raken aan de Participatiewet en de inkoop van de inburgeringsroutes regionaal samen te werken.
3. In te stemmen met de bijgevoegde brief om het DSB te informeren over de zienswijze van de raad

Geacht bestuur,

Op 12 november 2019 hebben wij uw brief over de uitvoering Wet inburgering 2021 ontvangen. U vraagt daarin om het standpunt van onze gemeenteraad kenbaar te maken ten aanzien van de positionering van de Wet inburgering.

De gewenste reactiedatum van 1 maart gaan we in onze planning van raadsvergaderingen niet halen.

Adres In deze brief geven wij u de zienswijze, onder voorbehoud van de behandeling van de raad eind maart 2020.

Drechtstedenbreedte
Postbus 619
3300 AP Dordrecht

Postbus 2

2950 AA Alblas

T: 14-078

F: (078) 770 89 300

I: www.alblasserdam.nl

Btw-nummer: NL001918412B01

IBAN: NL31BNQ00285000152

Samenwerking

De uitvoering van de Wet inburgering vraagt in alle gevallen samenwerking met verschillende partners, lokaal en regionaal. Zo hechten wij grote waarde aan de kwaliteit en de expertise van onze regionale Sociale Dienst Drechtsteden en Bureau Inkoop van het Service Centrum Drechtsteden voor de taken die raken aan de uitvoering van de Participatiewet en het inkoopproces voor de inburgeringsroutes.

Lokale uitvoering

Naast deze regionale inbreng vinden wij dat de inburgeraar vanuit zijn nabije omgeving zo optimaal mogelijk kan integreren en participeren. Lokaal is er het meest zicht op de mogelijkheden tot bijvoorbeeld het verrichten van vrijwilligerswerk of deelname aan verenigingsleven. De matching tussen de behoeften en de kwaliteiten van de inburgeringsplichtige en het aanbod kan daarmee het best lokaal belegd worden. Op die manier wordt de nieuwe Wet inburgering een onderdeel van het lokale brede sociaal domein. Op deze wijze menen wij recht te kunnen doen aan de taak die aan ons door het Rijk toebedeeld wordt om inburgeraars in Alblasserdam te laten integreren en participeren.

Datum

13-2-2020

Betreft

uitvoering Wet inburgering 2021

Ons nummer

2020-0009110

Verbinding lokaal/regionaal

We gaan dan ook graag met u de samenwerking aan om van de nieuwe Wet inburgering voor onze toekomstige inwoners een succes te maken. Ook wij zijn van mening dat de nieuwe wet volop kansen biedt voor verbindingen tussen het lokale en het regionale sociaal domein.

Bijlagen

Daar waar de inburgering raakt aan de Participatiewet zullen in gezamenlijkheid werkafspraken gemaakt moeten worden tussen en met de betrokken uitvoeringsorganisaties, waarbij we het gemeenschappelijke belang van de inburgeringsplichtige voorop stellen.

Vervolg

Net als u vinden we het belangrijk om tijdig stappen te zetten om de nieuwe wet op juiste en zorgvuldige wijze uit te kunnen voeren. Waarbij we ons ook moeten realiseren dat we nog te maken hebben met een conceptwet, waarbij o.a. de financiën niet helder zijn.

Desondanks zijn we met de ambtelijke overleggroep Veranderopgave Inburgering, waar ook Alblasserdam aan deelneemt, al gestart met de verkenning van de mogelijkheden. Daarnaast willen we graag betrokken worden bij de regionale werkgroep voor de Europese aanbesteding voor de inkoop van de inburgeringsroutes. Op die manier verwachten we in 2020 concrete invulling te kunnen geven aan de nieuwe Wet inburgering.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en kijken uit naar onze samenwerking.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

de secretaris,

de burgemeester,

S. van Heeren

J.G.A. Paans